

1. UVOD

Krvni pritisak je sila kojom cirkulišuća krv djeluje na jedinicu površine krvnog suda, a koja nastaje uslijed kontrakcija srčane muskulature i posljedičnog potiskivanja krvi kroz kardiovaskularni sistem.

Pri svakom izbacivanju krvi iz lijeve srčane komore pritisak raste, dok isti polako opada u periodu između dvije kontrakcije kada se krv ulijeva iz pretkomora u komore i srce priprema za novu kontrakciju. Iz tog razloga se određuju dvije vrijednosti: gornji (sistolni) i donji (dijastolni) krvni pritisak. Vrijednosti dobijene mjerenjem pomoću različitih instrumenata se odnose na pritisak u krvnim sudovima na nivou srca, jer on nije isti u svim dijelovima tijela uslijed hidrostatskog efekta i brojnih drugih činilaca.

Standardna jedinica kojom se izražava krvni pritisak je milimetar živinog stuba (mmHg), mada se nekad koriste i druge jedinice poput kilopaskala (KPa), centimetar vodenog stuba (cm H₂O) itd.

Poznato je kako arterijski pritisak nije stalna nego pulsatilna vrijednost te se neprekidno mijenja tokom 24 sata, i to od najviših vrijednosti tokom sistole (sistolički arterijski pritisak) do najnižih vrijednosti za vrijeme dijastole srca (dijastolički arterijski pritisak). Ako su te vrijednosti povišene u odnosu na prihvaćene granice, takvo stanje nazivamo **hipertenzijom**.

Vrijednosti normalnog arterijskog pritiska su arbitrarno određene te variraju između pojedinih država i zdravstvenih sistema, ali su ipak najšire prihvaćeni kriteriji WHP (Svjetske zdravstvene organizacije) prema kojima se vrijednosti sistoličkog arterijskog pritiska više ili jednake 140 mmHg i/ili dijastoličkog arterijskog pritiska više ili jednake 90 mmHg, dobivene u tri uzastopna, adekvatna mjerenja tokom 1-3 sedmice smatraju hipertenzijom.

Iako je do danas opisano pedesetak različitih razloga povišenog arterijskog pritiska, ti sekundarni oblici mogu objasniti samo oko 5% slučajeva bolesti. Dijagnostikovanje hipertenzije dodatno je zakomplikovano određivanjem tačnih vrijednosti arterijskog pritiska, kako zbog promjenjivog, pulsativnog karaktera arterijskog pritiska, tako i zbog dnevnih oscilacija koje uvelike zavise od okolnosti u kojima se pojedinac nalazi.¹

U nastavku rada pisaćemo više o hipertenziji kao veoma čestom oboljenju sadašnjice, uz poseban osvrt na njenu pojavnost u trećoj životnoj dobi, za što ćemo navesti rezultate kratkog istraživanja sprovedenog u Socijalno-gerijatrijskom centru Banja Luka.

¹ Krivokuća, Z. i saradnici (2000): **Anatomija čovjeka**. Medicinski fakultet, Banja Luka